

Vznik obchodných záväzkových vzťahov

Prof. JUDr. Mária Patakyová, PhD.

Vznik záväzkov (všeobecne)

- § 2 ods. 1 OZ: *Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo z iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája.*
- § 489 OZ: Záväzky vznikajú z
  - právnych úkonov, najmä zo zmlúv,
  - ako aj zo spôsobenej škody,
  - z bezdôvodného obohatenia alebo
  - z iných skutočností uvedených v zákone.

Zmluva

- Všeobecná úprava zmlúv je v OZ (§ 43 OZ a nasl.)
- OBZ upravuje/doplňa/modifikuje niektoré ustanovenia o zmluvách
- Je možné uzatvoriť
  - Zmluvy upravené v OBZ (pomenované zmluvy)
  - Zmluvy upravené v OZ (§ 261 ods. 9 OBZ)
  - Zmluvy upravené v inom zákone (Zákon o cenných papieroch a investičných službách)
  - Zmluvy neupravené v zákone (nepomenované zmluvy na základe zmluvnej slobody)

Druhy zmlúv

- Pomenované/nepomenované zmluvy
- Zmiešané zmluvy (§275 ods.1 – viaceré/nie ako závislé)
- Závislé zmluvy (§275 ods. 2/vzájomná závislosť, ods. 3/jednostranná)
- Závislosť dohodnutá/podmienky suspenzívna/rezolutívna + §750
- Adhézne zmluvy (bez negociácie) „ber alebo nechaj tak“
- Formulárové zmluvy (§273 ods. 3)
- Konsenzuálne/reálne zmluvy
- Rámcové zmluvy (napr. zmluva o výhradnom predaji);

Typy zmlúv

- § 269 ods. 1 OBZ: *„Ustanovenia upravujúce v hlave II tejto časti zákona jednotlivé typy zmlúv sa použijú len na zmluvy, ktorých obsah dohodnutý stranami zahŕňa podstatné časti zmluvy ustanovené v základnom ustanovení pre každú z týchto zmlúv.“*
- Ak nie sú zahrnuté podstatné časti zmluvy?
  - Nepomenovaná zmluva - § 269 ods. 2 OBZ: *„Účastníci môžu uzavrieť aj takú zmluvu, ktorá nie je upravená ako typ zmluvy. Ak však účastníci dostatočne neurčia predmet svojich záväzkov, zmluva nie je uzavretá.“*
  - Pozor! Neurčitosť právneho úkonu § 37 OZ
  - Vada vyvolávajúca absolútnu neplatnosť, aj keď je to *non negotium/ničotnosť*

Forma zmluvy

- Zásada bezformálnosti - § 272 ods. 1 OBZ, § 262 OBZ – fakultatívne obchody
- Písomnú formu vyžaduje zákon – spoľahlivo zachytiť obsah právneho úkonu a jednoznačne určiť osobu, ktorá konkrétny PÚ vykonala
  - pre niektoré zmluvné typy (ZoBZ, zmluva o predaji podniku, ...)
  - Pre niektoré dohody (zmluvná pokuta, ...)
  - Pre niektoré jednostranné úkony (uznanie záväzku, ...)
  - **Písomná forma môže byť vyžadovaná dohodou strán (OZ)**
- Jedna zo strán prejaví vôľu, aby bola zmluvy uzatvorená v písomnej forme
- Zmena/zrušenie písomnej zmluvy
  - § 272 ods. 2 OBZ – aj inak, ibaže zmluva obsahuje ustanovenie, že sa môže meniť a zrušiť len písomne
  - OZ – len písomne (§ 40 ods. 2 OZ)

Uzavretie zmluvy

- § 43 a nasl. OZ
- OBZ neobsahuje komplexnú úpravu
- OBZ dopĺňa a mení niektoré ustanovenia OZ
- Rokovanie (Negociácia)
- Návrh zmluvy (Oferta)
- Prijatie návrhu zmluvy (Akceptácia)
- Uzavretie zmluvy

Rokovanie (Negociácia)

- Podanie návrhu zmluvy – užšie štádium kontraktácie
- Predzmluvné rokovania/pred podaním návrhu – širšie štádium kontraktácie
  - Predzmluvná zodpovednosť (culpa in contrahendo)
  - § 271 OBZ
  - Ochrana dôverných informácií
  - Označenie informácií za dôverné
  - Nemusí byť písomné (môže)
  - Zodpovednosť za škodu (mimozmluvná)
  - Jedna časť predzmluvnej zodpovednosti – neodôvodnené ukončenie/prerušenie rokovania o uzavretí zmluvy? (dobré mravy)
  - NDA (non-disclosure agreement)

Návrh zmluvy (Oferta)

- Pojem „návrh/oferta“ - § 43a ods. 1 OZ: *„Prejav vôle smerujúci k uzavretiu zmluvy, ktorý je určený jednej alebo viacerým určitým osobám, je návrhom na uzavretie zmluvy (ďalej len „návrh“), ak je dostatočne určitý a vyplýva z neho vôľa navrhovateľa, aby bol viazaný v prípade jeho prijatia.“*
- Pojmové znaky návrhu
  - Adresovaný konkrétnej osobe/osobám
  - Dostatočne určitý
  - Vôľa navrhovateľa, aby ním bol viazaný v prípade prijatia
- Obsah návrhu
  - Pomenované zmluvy – obsahuje podstatné časti zmluvy (§ 269 ods. 1 OBZ)
  - Nepomenované zmluvy – dostatočné určenie predmetu záväzku (§ 269 ods. 2 OBZ)
- Dôsledky návrhu
  - Návrh je účinný, keď dôjde k adresátovi (§ 43a ods. 2 OZ)
  - Odvolanie návrhu (§43a ods. 2, 3, 4 OZ)
  - Zánik návrhu (§ 43b OZ)

Prijatie návrhu (Akceptácia) I.

- Akceptácia – výslovne/konkludentne
- Pojem „prijatie návrhu/akceptácia“ - § 43c ods. 1 OZ: *„Včasné vyhlásenie urobené osobou, ktorej bol návrh určený, alebo iné jej včasné konanie, z ktorého možno vyvodiť jej súhlas, je prijatím návrhu.“*
- § 275 ods. 4 OBZ: *„S prihliadnutím na obsah návrhu na uzavretie zmluvy alebo v dôsledku praxe, ktorú strany medzi sebou zaviedli, alebo s prihliadnutím na zvyklosti rozhodné podľa tohto zákona, môže osoba, ktorej je návrh určený, vyjadriť súhlas s návrhom vykonaním určitého úkonu (napr. odoslaním tovaru alebo zaplatením kúpnej ceny) bez upovedomenia navrhovateľa. V tomto prípade je prijatie návrhu účinné v okamihu, keď sa tento úkon urobil, ak došlo k nemu pred uplynutím lehoty rozhodnej pre prijatie návrhu.“*

Prijatie návrhu (Akceptácia) II.

- Pojmové znaky
  - Jednostranný právny úkon adresáta
  - Vyjadrenie súhlasu s návrhom
  - Aj konkludentné konanie, z ktorého vyplýva súhlas
  - Nie mlčanie alebo nečinnosť
- Včasnosť akceptácie
  - Prijatie návrhu v akceptačnej lehote
  - Aj neskoršie prijatie návrhu
    - Upozornenie navrhovateľa (§43c ods. 3 OZ)
    - *„Ak z listu alebo inej písomnosti, ktoré vyjadrujú prijatie návrhu, vyplýva, že boli odoslané za takých okolností, že by došli navrhovateľovi včas, keby ich preprava prebiehala obvyklým spôsobom, má neskoré prijatie účinky včasného prijatia, ibaže navrhovateľ bez odkladu upovedomí ústne osobu, ktorej bol návrh určený, že považuje návrh za zaniknutý, alebo jej v tomto zmysle odošle správu.“* (§ 43c ods. 3 OZ)

Prijatie návrhu (Akceptácia) III.

- Bezvýhradnosť akceptácie
  - výhrady k návrhu – nový návrh
- Účinnosť akceptácie
  - Akceptácia musí dôjsť k navrhovateľovi (§ 43c ods. 2 OZ)
- Odvolanie akceptácie
  - Musí dôjsť navrhovateľovi najneskôr súčasne s prijatím akceptácie (§ 43c ods. 2 OZ)

Uzavretie zmluvy

- Bezvýhradná akceptácia/prijatie návrhu
- Akceptácia musí dôjsť k navrhovateľovi
- Pripomienkovanie/doplnenie návrhu – nový návrh („last shot“, „knock out“)
- B-C – formuláre na internete „invitation to bargain“ (*invitatio ad offerendum*) ---) *nie návrh zmluvy*

Postupné uzavretie zmluvy

- § 269 ods. 3 OBZ: „Dohoda o určitej časti zmluvy sa môže nahradiť dohodou strán o spôsobe umožňujúcom dodatočné určenie obsahu záväzku, ak tento spôsob nezávisí len od vôle jednej strany. Ak má chýbajúcu časť zmluvy určiť súd alebo určitá osoba, vyžaduje sa, aby dohoda mala písomnú formu, a platí obdobne § 291.“
- § 270 ods. 1 OBZ: „Dohoda pri uzavieraní zmluvy, že určitá nepodstatná časť zmluvy sa medzi stranami dohodne dodatočne po jej uzavretí, sa považuje za podmienku platnosti dohodnutej časti zmluvy, ibaže strany dali pred jej uzavretím nepochybne najavo, že nedosiahnutie dodatočnej dohody o doplnení obsahu zmluvy nemá mať vplyv na platnosť uzavretej zmluvy. Pri pochybnostiach má podmienka odkladacie účinky.“
- § 270 ods. 2 OBZ: „Ak sa strany písomne dohodnú v prípadoch uvedených v odseku 1, že chýbajúci obsah zmluvy má určiť súd alebo osoba určená v dohode, platí ustanovenie § 291. Dohodnutá časť zmluvy nenadobudne účinnosť, dokiaľ nie je dohodnutý alebo určený chýbajúci obsah zmluvy, a jej platnosť zaniká zánikom záväzku dohodnúť chýbajúci obsah zmluvy (§ 292 ods. 4 a 5), ibaže sa strany dohodli, že dojednaná časť zmluvy má zostať v platnosti.“

Povinne zverejňované zmluvy

- Zákon č. 211/2000 Z. z. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)
- Povinne zverejňovaná zmluva
  - § 5a zákona o slobode informácií
- Účinnosť
  - § 47a OZ
  - Dňom nasledujúcim po dni jej zverejnenia
  - Účastníci si môžu dohodnúť, že zmluva nadobúda účinnosť neskôr po jej zverejnení
- Nezverejnenie
  - § 47a ods. 4 OZ: *„Ak sa do troch mesiacov od uzavretia zmluvy alebo od udelenia súhlasu, ak sa na jej platnosť vyžaduje súhlas príslušného orgánu, zmluva nezverejnila, platí, že k uzavretiu zmluvy nedošlo.“*

Osobitné spôsoby uzavretia obchodných zmlúv

- Verejný návrh na uzavretie zmluvy (§§ 276 – 280 OBZ)
- Obchodná verejná súťaž (§§ 281 – 288 OBZ)
- Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy (§§ 289 – 292 OBZ)
- **ZÁKON č. 343/2015 Z.z. z 18. novembra 2015**
o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Verejný návrh na uzavretie zmluvy

- Kogentný charakter ustanovení
- Návrh je adresovaný neurčitému počtu osôb, B-B
- Obsahové náležitosti návrhu
  - Pomenovaná zmluva – § 269 ods. 1 OBZ
  - Nepomenovaná zmluva – § 269 ods. 2 OBZ
- Forma
  - Písomná v prípadoch, kde zákon požaduje písomnú formu s ohľadom na zmluvný typ
  - Uverejnenie
- Uzavretie zmluvy
  - Oferta
  - Akceptácia
  - Potvrdenie akceptácie

Obchodná verejná súťaž

- Kogentný charakter ustanovení
- Viacstupňový proces kontraktácie
- Vyhlásenie verejnej súťaže
  - Vyhlásenie nie je návrh
  - Obligatórne náležitosti (predmet záväzku, obsah, podávanie návrhov, súťažná lehota, akceptačná lehota)
  - Fakultatívne náležitosti (spôsob výberu návrhu, výhrada zmeny podmienok, ...)
- Forma
  - Písomná
  - Verejne prístupná
- Prihlášky do verejnej súťaže
  - Musia zodpovedať podmienkam
  - Zmena/doplnenie návrhu – súťažná lehota
- Výber návrhu
  - Spôsob výberu je voľný, ak je určený, je záväzný

Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy I.

- Pactum de contrahendo - §§ 289 – 292 OBZ
- Zabezpečenie záväznosti predzmluvných rokovaní
- Prípravná zmluva (následná realizačná zmluva)
- Povinnosť uzavrieť zmluvu
- Obligatórne obsahové náležitosti
  - Záväzok 1 alebo viacerých zmluvných strán (OZ – záväzok zmluvných strán)
  - Určenie lehoty
  - Predmet plnenia musí byť určený aspoň všeobecným spôsobom (OZ – podstatné náležitosti)
- Forma
  - Písomná

Zmluva o uzavretí budúcej zmluvy II.

- Povinnosť uzavrieť zmluvu
  - Výzva na uzavretie v lehote
  - Uzatvorenie zmluvy bez zbytočného odkladu
- Porušenie povinnosti uzavrieť zmluvu
  - Požadovať, aby obsah zmluvy určil súd alebo osoba určená v zmluve, alebo
  - Môže požadovať náhradu škody spôsobenej jej porušením záväzku uzavrieť zmluvu
    - Alternatívny nárok, jeho kumulácia len v prípade § 290 ods. 2 OBZ posledná veta: *„Nárok na náhradu škody popri určení obsahu zmluvy môže oprávnená strana požadovať iba v prípade, keď zaviazaná strana neoprávnene odmietla rokovať o uzavretí zmluvy.“* (OZ – kumulatívny nárok a vôľu nahrádza len súd)
- Zánik záväzku
  - Nedôjde k výzve oprávnenej osobe v lehote (OZ – nezaniká nevyzvaním oprávnenej osoby v lehote)
  - Podstatné zmena okolností (§ 292 ods. 5 OBZ)
    - Rebus sic stantibus
    - Oznámenie